

Uorden da fatschentas per la suprastonza
communala e per l'organisaziun operativa

016

I.	Preambel.....	3
II.	Determinaziuns generalas	3
Art. 1	Intent.....	3
Art. 2	Principi.....	3
III.	Suprastonza communal.....	4
Art. 3	Incaricas generalas	4
Art. 4	Cumpetenzas finanzialas.....	4
Art. 5	Cumpetenzas d'elecziun.....	5
Art. 6	Giuntas	5
Art. 7	Departements.....	5
Art. 8	Delegaziun dad incumbensas.....	5
Art. 9	Regulaziun da suttascripziuns	5
IV.	Cader operativ e realisaziun dallas incumbensas.....	6
Art. 10	Caus da departements	6
Art. 11	Cader operativ.....	6
Art. 12	Menaders da spartas e partiziuns	6
Art. 13	Administraziun communal.....	7
Art. 14	Cumissiuun da baghegiar	7
Art. 15	Cussegl e direcziun da scola.....	8
Art. 16	Cumpetenzas finanzialas.....	8
Art. 17	Regulaziun da suttascriber	8
V.	Determinaziuns finalas	9
Art. 18	Entrada en vigur	9

I. Preambel

Quest uorden da fatschenta regla las cumpetenzas finanzialas e las responsabladas dallas differentas istanzas dall'organisaziun da vischnaunca en connex cun il menaschi operativ. Leutier audan era surdadas da lavurs, cumpra da material, incaricas per survetschs eav. Ils responsabels dils departaments ed ils menaders da sparta e partiziun vegnan en quei connex tenor pusseivladad a risguardar tier expensas da tut gener il commerci indigen, aschilunsch ch'ei dat cheutras buca ina sfalsificaziun da concorrenza.

II. Determinaziuns generalas

Art. 1 Intent

¹ Sebasond silla constituziun communal^{*} regla quest uorden da fatschenta ils principis da lavur dalla suprastanza communal e dils organs operativs dalla vischnaunca e determinescha lur pensums e cumpetenzas. Plinavon regla el larepartiziun dils departaments e lur lavurs corrispudentas.

² Igl uorden da fatschenta regla las cumpetenzas e las incaricas dils menaders da sparta e da partiziun. Ils detagls vegnan precisai ellas descripziuns dallas plazzas.

^{*} Art. 43 e 46 al. 3 constituziun communal

Art. 2 Principi

¹ Ils principis dil stadi da dretg fuorman la basa legala per igl agir dallas autoritads e dall'administraziun communal.

² Ils principis d'ina activitad orientada alla clientella ed effectiva vegnan risguardai.

³ Ils organs comunals s'engaschan per il beinstar public e defendan ils dretgs da tuttas habitontas e tuts habitonts.

III. Suprastonza communal

Art. 3 Incaricas generalas

¹ Las incaricas e cumpetenzas dalla suprastonza communal sedrezzan tenor las disposiziuns dalla constituziun communal*, il dretg communal, sco era il dretg surordinau.

² La suprastonza communal fuorma igl organ strategic directiv dalla vischnaunca. Ils singuls projects vegnan survegliats d'in commember dalla suprastonza communal.

³ Al scalem strategic appartegn specialmein suandontas incumbensas:

- decisiuns da principi
- decisiuns politicas
- iniziar e realisar novs projects progressivs
- elaborar projects da lescha
- relaschar e midar ordinaziuns
- decider davart projects
- incaricas da prestaziun e contracts
- controlla strategica
- planisaziun dallas finanzas communalas
- preventiv communal
- organisaziun
- consultar cussegliaziuns specialisadas

⁴ La suprastonza communal survegilescha e controllescha il cader operativ**.

⁵ La suprastonza communal ei responsabla per in'informaziun transparenta dallas commembras e dils commembers dallas cumissiuns, dil cussegl da vischnaunca sco era dalla publicitad. Ella procura per in'informaziun unitara e communichescha ad uras davart sias planisaziuns (plan strategic da svilup e da finanzas, program da legislatura), davart sias decisiuns e davart sias mesiras (controlling e rapports).

* Art. 41 – 44 constituziun communal

** cump. art. 11 da quest uorden da fatschentas

Art. 4 Cumpetenzas finanzialas

¹ Las cumpetenzas finanzialas dalla suprastonza communal sedrezzan tenor art. 44 dalla constituziun communal.

² La delegaziun da cumpetenzas finanzialas al cader operativ resta resalvada.*

* cump. art. 16 da quest uorden da fatschentas

Art. 5 Cumpetenzas d'elecziun

¹ La suprastonza communal ei responsabla per l'elecziun dils emploiai communals (excepiu persunas d'instrucziun) ed ulteriuras decisiuns da persunal (relaschada, salarisaziun etc.).

² Plinavon elegia la suprastonza communal:

1. il stab directiv communal;
2. representantas e representants, sco era delegai en organisaziuns regiunalas, en corporaziuns ed en societads allas qualas la vischnaunca separticipescha.

Art. 6 Giuntas

¹ La suprastonza communal sa formar giuntas.

² Quellas contraheschan en num dalla suprastonza communal cun autras autoritads, instituziuns ni privats.

Art. 7 Departements

¹ La repartiziun dils departements succeda tenor organigram aschuntau.*

² La suprastonza communal sa adattar la repartiziun e l'attribuziun da singuls secturs d'incumbensa conform als basegns, per saver ademplir las incumbensas il meglier pusseivel.

³ Mintga commember dalla suprastonza communal ei responsabels per in departement e ha da surprender la substituziun d'in ulteriur. La repartiziun dils departements succeda tenor las pusseivladads e qualificaziuns dils commembers. La suprastonza communal sa da tut temps midar la repartiziun.

* cf. annexa agl uorden da fatschentas

Art. 8 Delegaziun dad incumbensas

La suprastonza communal sa delegar en general ni en singuls cass incumbensas administrativas che vegnan attribuidas entras lescha ni ordinaziuns als caus dils departements resp. allas spartas corrispundentas ni all'administraziun.

Art. 9 Regulaziun da suttascripziuns

¹ Sil camp da cumpetenza dalla suprastonza communal meina il presidi communal ensemen cun il meinafatschenta la suttascripziun giuridicamein ligionta per la vischnaunca. En cass d'ina assenza han las substituziuns corrispundentas il dretg da suttascriver.

² Sche l'elavuraziun ni la decisiun vegn delegada entras la lescha, entras in'ordinaziun ni en in cass singul entras la suprastonza communal, sedrezza l'autorisaziun da suttascriver tenor las disposiziuns corrispundentas.*

* cf. art. 17 da quest uorden da fatschentas

IV. Cader operativ e realisaziun dallas incumbensas

Art. 10 Caus da departements

- ¹ Ils caus dils departements ein commembers dalla suprastanza communal. Els survigileschan tuttas incumbensas strategicas che pertuccan lur departement. Els defineschan las fatschentas per las sesidas dalla suprastanza communal ensemen cul menader da sparta e presentan quellas per regla medemamein al cussegl da vischnaunca.
- ² Per incumbensa dalla suprastanza communal survigilescha il cau dil departement specialas, eventualmein era fatschentas interdepartementalas.
- ³ Plinavon eis el responsabels per las incumbensas e las cumpetenzas che vegnan delegadas tras la legislaziun communal ni la suprastanza communal.

Art. 11 Cader operativ

- ¹ Il cader (menaders da sparta) fuorma l'operativa dalla vischnaunca. Al cader appartegn il presidi communal, il meinafatschenta, ils menaders dallas partiziuns menaschi tecnic, infrastruttura e baghegiar, serenera e rumien sco era il meinascola.
- ² Il cader s'entaupa tenor basegns per rapportar davart igl andament dallas fatschentas, il svilup dil persunal e dall'administraziun e davart la situaziun finanziaria dils secturs adossai. Il cader sa era assister a sedutas dalla suprastanza communal.
- ³ Ils invits per il cader succedan ufficialmein e silmeins 5 dis avon la sesida tras il meinafatschenta en cunvegnientscha cul presidi communal. Il protocol dalla sesida fa il meinafatschenta ni sia substituziun.
- ⁴ Sesidas informalas denter ils acturs dallas differentas spartas ein da tut temps pusseivlas ed han liug tenor necessitad.

Art. 12 Menaders da spartas e partiziuns

- ¹ Aschinavon ch'in departement ni l'administraziun ein buca specificamein cumpetents, ein ils menaders da sparta responsabels per las fatschentas quotidianas. Els han en special sequentas incumbensas e cumpetenzas:
- menar il menaschi operativ dalla sparta corrispundenta;
 - coordinar las fatschentas e las incumbensas denter las differentas spartas dalla vischnaunca;
 - preparar las fatschentas per la suprastanza communal e far propostas alla suprastanza communal;
 - realisar ils conclus dalla suprastanza communal;
 - menar e survigilar il persunal sco era l'execuziun dallas disposiziuns dil dretg el rom dil regulativ per il persunal communal;
 - elavurar il preventiv annual sco era ils plans d'investiziun e da finanzas per mauns dalla suprastanza communal;
 - execuziun ed autorisaziun da visum tenor art. 16 e 17 da quest uorden da fatschenta;
 - controllar las finanzas, il preventiv ed il plan da finanzas, sco era ils conclus dil cussegl communal;

- procurar per cumpras e surdadas da lavurs enteifer il preventiv approbau;
- Menar projects e surdar lavurs enteifer il credit approbau. Resalvau la formaziun d'ina giunta entras la suprastanza communal.

² Ils menaders da partiziun ein responsabels per las fatschentas quotidianas da lur partiziun. Els han en special las suandontas incumbensas e cumpetenzas:

- menar las fatschentas operativas dalla partiziun corrispundenta;
- gestiun e survigilanza dil persunal;
- elavurar il preventiv annual per mauns dil menader da sparta;
- execuziun ed autorisaziun da visum tenor ils artechels 16 e 17 da quest uorden da fatschenta.

Art. 13 Administraziun communal

¹ All'administraziun communal appartegnan suandontas incaricas e cumpetenzas da decider:

3. l'entira administraziun da persunal cun resalva dallas cumpetenzas dalla suprastanza, sco era dils menaders da sparta e da partiziun;
4. Tractar damondas da sustegn public dil sector social, aschi ditg che quellas ein buca suttamess allas directivas dalla Conferenza svizra d'agid social (SKOS). Ina gada ad onn sto vegnir presentau alla suprastanza communal ina survesta da tut ils cass;
5. relasch da deivets da personas naturalas en miseria, per las qualas il pagament dils quens significass ina direzia insupportabla ed aschiditg che la summa surpassa buca 5'000 francs per persuna obligada da pagar ils quens;
6. conceder lubientschas da tuttas sorts, delegadas dalla suprastanza all'administraziun communal.

² La legislaziun communal po attribuir ulteriuras incumbensas cun cumpetenzas da decisiun all'administraziun communal. La delegaziun d'ulteriuras incumbensas entras la suprastanza communal sedrezza tenor art. 8 da quest uorden da gestiun.

Art. 14 Cumissiun da baghegiar

¹ Las suandontas cumpetenzas tenor LPTGR/LeB dall'istanza da baghegiar vegnan delegadas sco suonda:*

² La cumissiun da baghegiar decida davart:

- a) damondas da baghegiar tenor procedura ordinaria (art. 42 - 49a OPTGR), incl. damondas EOZ/BAB.

Tenor impurtonza dalla damonda da baghegiar sa il president dalla cumissiun da baghegiar decider da suttametter la procedura alla suprastanza communal. El motivescha la decisiun per mauns dalla cumissiun da baghegiar e dalla suprastanza communal.

Davart protestas decida la cumissiun da baghegiar. Ella sa delegar la decisiun davart protestas alla suprastanza communal.

- b) Resalvau art. 14 al. 3 da quest uorden da fatschentas, davart damondas da baghegiar tenor procedura simplificada, conform agl artechel 50 OPTGR.

³ Al menader dalla sparta infrastruttura e baghegiar, resp. tier si'absenza sia substituziun, cumpeta:

a) decisiuns concernent proceduras simplificadas ch'ei tenor art. 40 OPTGR buca suttamessas alla obligaziun d'ina procedura da baghegiar**.

b) decisiuns el rom dalla procedura d'annunzia tenor l'art. 40b al. 1 OPTGR.

⁴ Sche las instanzas numnadas en l'alea 2 e/ni 3 san buca decider per motivs da recusaziun, assenza, etc. decidan en cass d'alea 3 la cumissiun da baghegiar ed en cass d'alea 2 la suprastanza communal.

⁵ Il dretg da recuors sedrezza tenor dretg surordinau cantunal.

* cf. art. 6 LeB

** cf. art. 64 al. 2 LeB

Art. 15 Cussegl e direcziun da scola

Las incumbensas e las cumpetenzas dil cussegl da scola e dalla direcziun da scola sedrezzan tenor la legislaziun da scola dil cantun e dalla vischnaunca.

Art. 16 Cumpetenzas finanzialas

¹ Davart expensas enteifer il preventiv approbau decida il menader da sparta ni il menader da partiziun. Il cau da departament sa da tut temps vegnir consultaus.

² Davart expensas ordeifer il preventiv decida il menader da sparta ensemen cun il cau da departament enteifer sia sparta sco suonda:

1. expensas unicas entochen maximal frs. 10'000 per la medema caussa, denton maximal frs. 20'000 per onn e sparta;
2. expensas che serepetan entochen maximal frs. 5'000 per onn e sparta. Il presidi communal vegn consultaus;
3. Las cumpetenzas finanzialas per expensas ordeifer il preventiv che survargan las summas suranumnadas, sedrezzan tenor art.36, resp. 44 dalla constituziun communal.

Art. 17 Regulaziun da suttascriver

¹ El camp da cumpetenza dil departament suttascrive il cau dil departament ensemen cun il menader da sparta. Correspondenza senza vigur legala e senza consequenzas finanzialas suttascrive el persuls, en cass d'absenza sia substituziun.

² El camp da cumpetenza d'ina sparta suttascrive il menader da sparta ensemen cun il cau dil departament ni/resp. ensemen cun il menader da partiziun. Correspondenza senza vigur legala e senza consequenzas finanzialas suttascrive el persuls, en cass d'absenza sia substituziun.

³ El camp da cumpetenza d'ina partiziun suttascrive il menader dalla partiziun ensemen cun il menader dalla sparta. Correspondenza senza vigur legala e senza consequenzas finanzialas suttascrive el persuls, en cass d'absenza sia substituziun.

⁴ El camp da cumpetenza dall'administraziun communal suttascrive la persuna cumpetenta ensemen cun il meinafatschenta. Correspondenza senza vigur legala e senza consequenzas finanzialas suttascrive ella resp. el persuls, en cass d'absenza sia substituziun.

⁵ El camp da cumpetenza dalla cumissiun da baghegiar suttascrive:

- a) il president dalla cumissiun da baghegiar ensemen cul menader dalla sparta infrastruttura e baghegiar per damondas da baghegiar el rom d'art. 14 al. 2 da quest uorden da fatschentas;
- b) il menader dalla sparta infrastruttura e baghegiar persuls, en cass d'absenza sia substituziun el rom d'art. 14 al. 3 da quest uorden da fatschentas;
- c) il menader dalla partiziun en cass d'ina corrispondenza senza vigur legala e senza consequenzas finanzialas.

V. Determinaziuns finalas

Art. 18 Entrada en vigur

Quest uorden da fatschentas ei vegnius approbaus entras il cussegl da vischnaunca ella seduta dils 14 da fevrer 2025 ed entra en vigur igl 1. da mars 2025.

Il president communal:

Il meinafatschenta:

René Epp

Roland Cajacob

Disentis/Mustér, ils 20 da fevrer 2025

